

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2025-yil, 12-13-noyabr

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE
PHILOLOGY AND TRANSLATION
STUDIES”**
international scientific and practical conference
November 12-13, 2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami

2025-yil, 12-13-noyabr

THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

ALISHER NAVO’I TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE

THE DEPARTMENT OF “TRANSLATION THEORY AND PRACTICE”

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference titled

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE PHILOLOGY
AND TRANSLATION STUDIES”**

November 12-13, 2025

Tashkent – 2025

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 “Filologik komparativistika va tarjimashunoslik masalalari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami. – Toshkent, 2025. – 889 b.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Mas’ul muharrir:
Shuhrat SIROJIDDINOV
akademik

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti rektori

Tahrir hay’ati:

Nozliya Normurodova (O‘zbekiston), Zuhridin Isomiddinov (O‘zbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italiya), Gabriela Shtoecli (Shveytsariya), Qosimboy Mamurov (O‘zbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Misr), Uzoq Jo‘raqulov (O‘zbekiston), Gulnoz Xalliyeva (O‘zbekiston), Yurgen Yakob Beker (Germaniya), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Xurram Raximov (O‘zbekiston), Natalya Filimonova (Rossiya), Nedim Bakirci (Turkiya), Farhad Rahimi (Eron), Xayrulla Hamidov (O‘zbekiston), Elmira Adilbekova (Qozog‘iston), Sag‘inbek O‘rinboev (Qirg‘iziston), Zulxumor Xolmanova (O‘zbekiston), Mahmadiyor Asadov (O‘zbekiston), Ziyodaxon Teshaboyeva (O‘zbekiston), Dilnavoz Yusupova (O‘zbekiston), Islomjon Yakubov (O‘zbekiston), Nargiza Rashidova (O‘zbekiston), Sabohat Qahharova (O‘zbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (O‘zbekiston,) Nigora Sulaymonova (O‘zbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (O‘zbekiston), Dostonbek Ahmadov (O‘zbekiston), Dilnoza Shonazarova (O‘zbekiston).

Mazkur xalqaro konferensiya materiali filologik komparativistika va tarjimashunoslikning dolzarb nazariy hamda amaliy masalalarini zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida yoritishga bag‘ishlanadi. To‘plamda turli milliy adabiyotlar, tillar va madaniyatlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, adabiyotlararo aloqalar, qiyosiy-tipologik va qiyosiy-genetik tadqiqotlar, badiiy va maxsus matnlarni tarjima qilish muammolari, tarjima strategiyalari va ekvivalentlik masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, konferensiya materiallarida tarjima nazariyasining zamonaviy konsepsiyalari, tarjimon kompetensiyasini shakllantirish, tarjimoni o‘qitish metodikasi, madaniyatlararo kommunikatsiya hamda globallashuv sharoitida tarjimaning ijtimoiy-madaniy ahamiyati kabi masalalar keng yoritiladi. Ilmiy maqolalar filologik komparativistika va tarjimashunoslik sohalarida faoliyat yuritayotgan olimlar, tadqiqotchilar, doktorantlar, magistrantlar hamda talabalar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, fanlararo integratsiyani kuchaytirishga hamda nazariya va amaliyot uyg‘unligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

To‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025-yil 17-dekabrda 6-sonli yig‘ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 Proceedings of the International Scientific-Practical Conference on the topic
“Problems of comparative philology and translation studies”. – Tashkent, 2025. – 889 p.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Editor-in-Chief:

Shuhrat SIROJIDDINOV

Academician

Rector of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature

Editorial Board:

Nozliya Normurodova (Uzbekiston), Zuhridin Isomiddinov (Uzbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italy), Gabriela Stöckli (Switzerland), Qosimboy Mamurov (Uzbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Egypt), Uzok Djoraqulov (Uzbekiston), Gulnoz Khallieva (Uzbekiston), Jürgen Yakob Beker (Germany), Kemal Yavuz Ataman (Turkiye), Khurram Rakhimov (Uzbekiston), Natalya Filimonova (Russia), Nedim Bakirci (Turkiye), Farhad Rahimi (Iran), Khayrulla Hamidov (Uzbekiston), Elmira Adilbekova (Kazakhstan), Sag‘inbek O‘rinboev (Kyrgyzstan), Zulxumor Xolmanova (Uzbekiston), Mahmadiyor Asadov (Uzbekiston), Ziyodakhon Teshaboyeva (Uzbekiston), Dilnavoz Yusupova (Uzbekiston), Islomjon Yakubov (Uzbekiston), Nargiza Rashidova (Uzbekiston), Sabohat Qahharova (Uzbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (Uzbekiston,) Nigora Sulaymonova (Uzbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (Uzbekiston), Dostonbek Akhmadov (Uzbekiston), Dilnoza Shonazarova (Uzbekiston).

This international conference articles are dedicated to illuminating the current theoretical and practical issues in philological comparativistics and translation studies based on the modern scientific approaches. The collection analyzes of mutual influences between different national literatures, languages and cultures; interliterary connections; comparative-typological and comparative-genetic studies; the issues of translating literary and specialized texts; translation strategies and problems of equivalence. Furthermore, the conference materials extensively cover the topics such as: contemporary concepts in translation theory, the formation of a translator competence, methodologies for teaching translation, intercultural communication and socio-cultural significance of translation in the context of globalization. The given scientific articles are intended to scientists, researchers, doctoral students, master’s students and undergraduate students who actively working in the fields of philological comparativistics and translation studies and they serve to strengthen interdisciplinary integration as well as to ensure the harmony between theory and practice.

The views expressed in the articles do not necessarily reflect those of the editorial board.

The publication was recommended by the Scientific and Technical Council of Alisher Navo‘i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature on December 17, 2025.

LUG‘AT MAQOLASI STRUKTURASI NAZARIYASINING RIVOJLANISHI

*Asror Yusupov,
SamDChTI katta o‘qituvchisi*

Abstract. The article investigates the evolution of the theory of the dictionary entry structure (DES) within foreign and domestic lexicography. It outlines four principal approaches – practical, theoretical, parametric, and textual – demonstrating their relevance to lexicographic description. Particular focus is given to the contributions of A.S. Glebovsky, L.P. Stupin, P.N. Denisov, N.Yu. Shvedova, and Y.D. Apresyan, who expanded the understanding of micro- and macrostructural levels of dictionaries. The paper also analyzes differences between descriptive and normative dictionaries and highlights the growing significance of electronic lexicography. It concludes that, although no single approach provides a complete model of DES, their integration offers a comprehensive framework for further research and practical application in modern lexicography.

Keywords: *dictionary entry structure (DES), lexicography, microstructure, macrostructure, descriptive dictionaries, normative dictionaries, electronic lexicography.*

Annotatsiya. Maqolada xorijiy va mahalliy leksikografiyada lug‘at maqolasi tuzilmasi (LMT) nazariyasining evolyutsiyasi tahlil qilinadi. Unda leksikografik tavsif uchun muhim bo‘lgan to‘rtta asosiy yondashuv – amaliy, nazariy, parametrik va matniy yondashuvlar ajratib ko‘rsatiladi. A.S. Glebovskiy, L.P. Stupin, P.N. Denisov, N.Yu. Shvedova va Y.D. Apresyanlarning ilmiy hissalar alohida e‘tirof etilib, ular lug‘atlarning mikro- va makrostrukturaviy darajalarini chuqurroq tushinishga katta hissa qo‘shganliklari ta‘kidlanadi. Shuningdek, maqolada tavsifiy va normativ lug‘atlar o‘rtasidagi farqlar tahlil qilinadi hamda elektron leksikografiyaning ortib borayotgan ahamiyati yoritiladi. Xulosa sifatida ta‘kidlanishicha, yagona yondashuv LMTning to‘liq modelini bera olmasa-da, ularning integratsiyasi zamonaviy leksikografiyada keyingi ilmiy izlanishlar va amaliy qo‘llanmalarga keng imkoniyat yaratadi.

Kalit so‘zlar: *lug‘at maqolasi tuzilmasi (LMT), leksikografiya, mikrostruktura, makrostruktura, tavsifiy lug‘atlar, normativ lug‘atlar, elektron leksikografiya.*

Kirish. Leksikografiya bugungi kunda tilshunoslikning eng dolzarbligini tashkil etuvchi yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Tilning lug‘aviy boyligini tartibga solish va uni ilmiy asosda o‘rganishda lug‘atlar muhim vosita sanaladi. Lug‘at maqolasi – ya‘ni alohida so‘z yoki birikmalarni izohlash va turli ma‘lumotlar bilan boyitish shakli – lug‘atning asosiy strukturaviy bo‘lagi sifatida tilshunoslik izlanishlarida markaziy o‘rin tutadi. Glebovskiy va Stupin ta‘kidlaganidek, lug‘at maqolasi strukturasi (LMS) nazariyasining rivojlanishi zamonaviy leksikografiyaning eng muhim masalalaridan biridir [Глебовский, Ступин, 1990:63].

Mavzuning dolzarbligi shundaki, lug‘at maqolasi faqatgina izoh emas, balki lingvistik va madaniy ma‘lumotlarning murakkab tizimini ifodalaydi. Tilning rivoji, undagi semantik, stilistik va grammatik o‘zgarishlar avvalo lug‘at maqolalari orqali kuzatiladi. Shu bois, lug‘at maqolasining mukammal tuzilishi nafaqat tilshunoslar, balki tarjimonlar, pedagoglar va til o‘rganuvchilar uchun ham katta ahamiyatga ega.

Xorijiy leksikografiyada mazkur masalaga turlicha yondashuvlar shakllangan. A.S. Glebovskiy va L.P. Stupin ta‘kidlaganidek, lug‘at maqolasi strukturasi to‘rtta asosiy nuqtayi nazardan o‘rganiladi: amaliy, nazariy, parametrik va matniy [Глебовский, Ступин, 1990:68]. Yuqoridagi yondashuvlarga to‘xtaladigan bo‘lsak, mazkur yondashuv mavjud lug‘atlarning tajribasini umumlashtirishga asoslangan bo‘lsa, nazariy yondashuv S. Johnsonning “*Plan of a Dictionary of the English Language*” asarida ilk bor aniq ifodasini topgan [Глебовский, Ступин, 1990:63]. Parametrik yondashuv lug‘at maqolasi elementlarini tizimlashtirishni taklif etadi, matniy yondashuv esa uni mustaqil matn sifatida ko‘rib chiqadi.

Bundan tashqari leksikografiyada P.N. Denisov lug‘at maqolasi strukturasi ikki tarkibiy qismdan – til va nutqiy qismlardan iboratligini ta‘kidlaydi [Денисов, 1977:28]. N.Yu. Shvedova ham shunga yaqin yondashuvni taklif etib, lug‘at maqolasi tarkibida morfologik-semantik parametrlar va

sintaktik namunalarning mavjudligini ko‘rsatadi [Шведова, 1988:8]. Shuningdek, Y.D. Apresyan lug‘at maqolasini “*semantik va funksional jihatdan alohida zonalarga bo‘lingan murakkab struktura*” sifatida izohlaydi [Апресян, 1986:69].

Mazkur maqola orqali xorijiy va mahalliy leksikografiya tajribalarini solishtirish, lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasining shakllanish bosqichlarini tahlil qilish hamda zamonaviy, xususan elektron lug‘atlar yaratilishida bu nazariyaning tutgan o‘rnini ko‘rsatishni maqsad qilganmiz. Shu asosda turli tipdagi lug‘atlarning mikrostrukturasi misolida lug‘at maqolasining asosiy elementlari, ularning o‘zaro aloqasi va funksional ahamiyati ochib berishga doir qarashlarimizni ilgari suramiz.

Asosiy qism. Avvalo, xorijiy leksikografiyada lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasiga doir qilingan ishlar va ularning asosiy xususiyatlariga to‘xtalamiz. Lug‘at maqolasi strukturasi (LMS) nazariyasi xorijiy leksikografiyada turli bosqichlardan o‘tib shakllangan. A.S. Glebovskiy va L.P. Stupinning qarashlariga ko‘ra, mazkur nazariyani o‘rganishda to‘rtta asosiy yondashuv ajralib turadi: amaliy, nazariy, parametrik va matniy [Глебовский, Ступин, 1990:68].

Amaliy yondashuv xorijiy olimlar orasida eng ko‘p qo‘llangan bo‘lib, mavjud lug‘atlarning tahlili va umumlashtirishiga asoslanadi. Bunday tadqiqotlarda lug‘at maqolasi strukturasi nazariy xulosalar bevosita lug‘at amaliyotidan kelib chiqadi. Masalan, ingliz leksikografiyasida XIX asrda yaratilgan qator izohli lug‘atlar mazkur yo‘nalishning yorqin namunasidir.

Nazariy yondashuv ilk bor ingliz leksikografi S. Johnson tomonidan “*Plan of a Dictionary of the English Language*” asarida o‘z ifodasini topgan. S. Johnsonning ta’kidlashicha, lug‘at maqolasida so‘zning shakli, yozilishi, grammatik xususiyatlari, shuningdek, ma’nosiga oid elementlar o‘z ifodasini topishi zarur [Глебовский, Ступин, 1990:63]. Ammo Glebovskiy va Stupinning qayd etishicha, Johnson tomonidan ko‘rsatilgan elementlar lug‘at maqolasi strukturasi to‘liq tasviri emas, balki so‘zning umumiy tavsifiga oid bo‘laklardir.

Parametrik (strukturaviy) yondashuvning dastlabki ko‘rinishi London filologik jamiyati a’zolari tomonidan “*Oxford English Dictionary*” tuzish jarayonida ishlab chiqilgan. Ushbu lug‘atda har bir lug‘at maqolasi quyidagi bo‘limlardan tashkil topgan: 1) identifikatsiya (yozilishi, talaffuzi, grammatik toifasi, stilistik xususiyati, tarixiy shakllari); 2) morfologiya (etimologiya, shakl evolyutsiyasi, tarixiy faktlar); 3) ma’no (semantika); 4) so‘zning ishlatilishiga oid misollar (iqtiboslar) [Глебовский, Ступин, 1990:64]. Lekin kuzatuvlar shuni ko‘rsatadiki, bu yondashuv lug‘at maqolasining ichki tarkibini qisman tizimlashtirgan bo‘lsa-da, so‘zning semantik imkoniyatlarini to‘liq ochib bera olmadi.

Matniy yondashuv esa lug‘at maqolasini mustaqil matn sifatida ko‘rib, uning ichki strukturasi tahlil qiladi. Bunday qarash lug‘at maqolasini nafaqat til birliklarini tavsiflovchi vosita, balki kommunikativ matn sifatida ham talqin etish imkonini beradi.

XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab tilshunoslikda lug‘at maqolasi strukturasi oid yangi tadqiqotlar keng rivojlandi. P.N. Denisovning fikricha, har bir lug‘at maqolasi ikki tarkibiy qismdan – til va nutqiy qismlardan tashkil topadi. Til qismida so‘zning formal va semantik belgilarini, jumladan, sintagmatik (so‘zning boshqa birliklar bilan qo‘llanishi) va paradigmatic (ma’nodoshlari va zid ma’nolilari) xususiyatlarini keltirish lozim. Nutqiy qism esa so‘zning matn tarkibida qo‘llanishini o‘z ichiga oladi [Денисов, 1977:28].

N.Yu. Shvedova ham mazkur qarashni qo‘llab-quvvatlab, lug‘at maqolasi tarkibida morfologik-semantik parametrlar va sintaktik namunalarning mavjudligini ko‘rsatadi. Uning fikricha, til va nutqiy birliklarning qarama-qarshiligi lug‘at maqolasi tuzilishini belgilovchi muhim omillardan biridir [Шведова, 1988:8].

Y.D. Apresyan esa lug‘at maqolasini murakkab ko‘p qatlamli struktura sifatida talqin etib, unda olti asosiy parametrlarni ajratadi: 1) ifodalovchi (so‘zning shakli), 2) morfologiya, 3) semantika, 4)

pragmatika, 5) kommunikativ xususiyatlar, 6) sintaksis. Uning fikricha, har bir parametr o‘z navbatida yanada kichik bo‘limlarga bo‘linishi mumkin [Апресян, 1986:69]. Shuningdek, bu boradagi tadqiqotlarda lug‘at maqolasining elektron formatdagi imkoniyatlari ham o‘rganila boshlandi. Masalan, S. Selegeyning fikricha, elektron lug‘atlarda har bir lug‘at maqolasi tarkibiy elementlari internet linklar (havolalar) orqali bog‘lanishi mumkin. Bu esa foydalanuvchiga so‘zning tarjimalari, ma‘nodoshlari, antonimlari, qo‘llanish misollari kabi ma‘lumotlarga birgina bosishda kirish imkonini beradi [Селегей, 2003:5].

Lug‘atlarning mikro- va makrostrukturasi davrlar davomida leksikograflarning e‘tibor markazida bo‘lib kelgan. Lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasi nafaqat alohida maqolalarning ichki tuzilishini, balki butun lug‘atning umumiy tuzilishini ham o‘z ichiga oladi. Shu bois tadqiqotchilar mikro- va makrostrukturaviy darajalarni ajratib ko‘rsatadilar.

Mikrostruktura lug‘at maqolasi ichki tuzilishini bildiradi. Ya‘ni L.P. Stupin ta‘rifiga ko‘ra, har qanday lug‘at maqolasi quyidagi qismlardan iborat bo‘ladi: 1) bosh so‘z (asosiy birlik); 2) semantik va stilistik xususiyatlar tavsifi; 3) misollar va iqtiboslar; 4) belgilashlar (stilistik, joylashuv, vaqt jihatidan chegaralanish); 5) kross-referensiyalar [Ступин, 1985:50].

Makrostruktura esa lug‘atning umumiy tuzilishini anglatadi. Bunda Moisev aytganidek, kirish so‘zi, qisqartmalar ro‘yxati, transkripsiya tizimi, asosiy korpus (lug‘at maqolalari majmuasi), qo‘shimcha materiallar va adabiyotlar kabilar mavjud bo‘ladi [Моисеев, 2006:73]. Masalan, “*Longman Dictionary of English Language and Culture*” lug‘atida lingvistik va ensiklopedik xususiyatlar uyg‘unlashgan bo‘lib, u mikrostrukturaviy jihatdan yangi yondashuvni ko‘rsatadi. Unda so‘zning lug‘aviy ma‘nosi bilan birga, madaniy kontekstdagi qo‘llanilishi ham beriladi.

Lug‘atlarning turlari lug‘at maqolasi strukturadagi farqlarni belgilab beruvchi asosiy ko‘rsatkichlardan biri sifatida qaraladi. Lug‘atlar maqsad va vazifasiga ko‘ra turli turlarga bo‘linadi: deskriptiv, normativ, ikki tilli, ensiklopedik, frazeologik, sheva va jargon lug‘atlari va boshqalar. Ularning har biri lug‘at maqolasi strukturasi o‘ziga xos yondashuvni talab qiladi.

Xulosa. Jahon leksikografiya tajribasi shuni ko‘rsatadiki, lug‘at maqolasi strukturasi birgina yondashuv asosida to‘liq tushuntirib bo‘lmaydi. Amaliy, nazariy, parametrik va matniy yondashuvlarning o‘zaro uyg‘unligi lug‘at maqolasining murakkab tuzilishini kengroq yoritish imkonini beradi. Shuningdek, elektron lug‘atlar va korpus lingvistikasi imkoniyatlari bu nazariyaga yangi istiqbollar ochmoqda. Lug‘at maqolasi nazariyasini rivojlantirish tilshunoslik, tarjimashunoslik, ta‘lim va korpus lingvistikasi uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Bu esa tilning ilmiy, madaniy va ijtimoiy manzarasini yanada mukammal aks ettirishga xizmat qiladi deb hisoblaymiz.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Глебовский А.С., Ступин Л.П. Структура словарной статьи и ее развитие в лексикографии. – М.: Наука, 1990. – 128 с.
2. Денисов П.Н. Лексикографическое описание слова: структура и функции. – М.: Наука, 1977.
3. Шведова Н.Ю. Проблемы теоретической лексикографии. – М.: Наука, 1988. – 152 с.
4. Апресян Ю.Д. Лексическая семантика: Синонимические средства языка. – М.: Наука, 1986..
5. Селегей С.В. Электронные словари и проблемы структурирования словарной статьи. // Вопросы языкознания. – 2003. – №5. – С. 3–12.
6. Ступин Л. Структура словарной статьи и её элементы. – М.: Наука, 1985. – 96 с.
7. Моисеев А.И. Макро- и микроструктура словаря: теоретические аспекты. 2006. – 174 с.
8. Агрикола Э. Теоретические основы лексикографии. – М.: Высшая школа, 1984. – 120 с.
9. Карпова О.М. Типология учебных словарей. – М.: Флинта, 2004. – 200 с.
10. Антонова А. Микроструктура словаря и её развитие. – М.: Наука, 2005. – 140 с.

MUNDARIJA		
I SHO‘BA. TARJIMASHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI		
1.	Zuhriddin ISOMIDDINOV. Bizdagi tarjima muammolari	5
2.	Uzoq JO‘RAQULOV. O‘zbek tarjimachiligi istiqbollari	9
3.	Xurram RAHIMOV. Alisher Navoiyning “Munojot” asari tarixi, tabdili va tarjimalari xususida	14
4.	Олимджон КАСИМОВ, Мартаба СУЛТОНЗОДА. Некоторые лингвистические особенности перевода лексем «Шахнаме» на русский язык	17
5.	Ne‘matilla OTAJONOV. Eiji Mano – boburshunos olim	22
6.	Rukhsana IFTIKHAR. Beautification of Mughal women	26
7.	Наталья ФИЛИМОНОВА. Возможности перевода при работе иностранных учащихся с художественным текстом: начальный этап изучения русского языка	30
8.	Kosimboy MAMUROV, Nargiza TILAKOVA Functional syntax and mystical semantics: correlating syntaxemes with sufi concepts in Alisher Navai’s Uzbek and English ghazals	34
9.	Xayrulla HAMIDOV. Muslimbek Yo‘ldoshevning tarjimonlik mahorati	38
10.	Ирода СИДДИКОВА. К вопросу взаимосвязи психолингвистики и художественного перевода	43
11.	Xayrulla HAMIDOV, Zulfizarxon QORAXO‘JAYEVA. Nafisiyning “Jannatning yarim yo‘lida” asaridagi personaj portretining tarjimada berilishi	46
12.	Абдумажид МАДРАИМОВ, Аскарый МАДРАИМОВ. Вопросы перевода научного наследия Захириддина Мухаммада Бабура и традиция перевода в библиотеке Акбара в XVI веке	51
13.	Supriya BANERJEE, Iroda UMAROVA Reimagining classics: Tagore, translation and the global reader	54
14.	Ziyodaxon TESHABOYEVA. “Boburnoma”da milliy-madaniy xususiyatli til birliklar va ularning inglizcha tarjimalari	58
15.	Zulhumor MIRZAEVA. Politics under the mask of poetics: Chulpon’s translations in the 1920s-1930s	62
16.	Abdumajid MAMADALIYEV. Badiiy matn tarjimasida milliy koloritni ifodalash muammosi	72
17.	Muhammadjon ABDUVALIYEV. Sinxron tarjimashunoslikning zamonaviy masalalari	74
18.	Мұратбек БАҒИЛА, Кәмшат АЙМАҒАМБЕТОВА. Қазақ тілін оқыту әдістемесінің жаңа парадигмалары	80
19.	Shermurod SUBHON. Ijodiy kengashlarda	84

20.	Shermurod SUBHON. Kitobxon oldida mas’uliyat	97
21.	Murtazo SAYDUMAROV, Mahmudaxon SAYDUMAROVA. O‘zbek adabiyotining ilk romani tarjimalarida lingvomadaniy xususiyatlar va semantik o‘zgarishlar	100
22.	Mahmadiyor ASADOV. Tarjima – qiyosiy adabiyotshunoslikning tadqiqot obyekti	107
23.	Toshtemir ALIMOV. Gender as a linguistic and cultural parameter in literary translation	113
24.	Tozagul MATYOQUBOVA. Ilk hasbi hol qasida va uning o‘zbek tarjimoni	116
25.	Dilafroz MUHAMMADIYEVA. “Boburnoma”ning turkcha tarjimasi bilan bog‘liq muammolar	120
26.	Umida TURAeva. Some challenges of translating forensic terminology between English and Uzbek	125
27.	Елена ПАНОВА. Мифопоэтическая традиция и проблемы перевода и функционирования онимов в волшебной повести «Алиса в стране чудес» Л. Кэрролла	128
28.	Gulnoz MAMARASULOVA. Siyosiy matn tarjimasining lingvokulturologik jihatlari	137
29.	Эльнора БАГАВОВА. Эволюция переводческих теорий: от традиционных подходов к современным тенденциям	140
30.	Dilfuza KHUDAIBERDIEVA. Translation studies: traditional and modern approaches	144
31.	Gulnoz MAMARASULOVA, Ruxshona CHO‘LIYEVA. Diplomatiik matnlarning tarjimada ifodalanishi	148
32.	Dilshod AMIRQULOV. Tarjimashunoslikda til tipologiyasi asosida komparativ yondashuv	151
33.	Tozagul NASRULLAEVA. Literary translation as interpretation: on the basis of Dreiser’s literary works	154
34.	Мохира ЭШКУВАТОВА, Достонбек АХМАДОВ. Роль лингвострановедческого компонента в обучении переводу	156
35.	Islom TURDIYEV. Ingliz va o‘zbek tillaridagi ayrim ish yuritish terminlarining tarjima talqinidagi muammolari	160
36.	Фотима УМИРЗАКОВА. Проблемы традиционных и современных подходов в немецком переводе	163
37.	Shohsanam BEKMURATOVA. Maqollar tarjimasida tarjimonlarining lingvomadaniy yondashuvlari	166
II SHO‘BA. QIYOSIY TILSHUNOSLIK MASALALARI		
38.	Sayed Mohamed Ahmad KORAYEM. Principles for developing comparative linguistic studies	171
39.	Nedim BAKIRCI. Milli kimlik inʃasinda halk biliminin iʃlevi	183
40.	Farhad RAHIMI. Beʃ, bel, bilek, elik/ el ve ilik kelimelerinin etimolojik ve anlamsal baĝlantilari	190

41.	Farhad RAHIMI. Nezirali'nin Çağatay türkçesi sözlüğünün yanlışları üzerine iii	196
42.	Сырга ОРУНБАЕВА, Долон МАЛДЫБАЕВ, Сагынбек ОРУНБАЕВ, Минаим МЫРЗАКМАТОВА, Жумакадыр КАРАМОЛДОЕВ. Горы и их лингвистические особенности: типология высот и культурных различий	215
43.	Saodat MUHAMMEDOVA, Kosimboy MAMUROV. Reforming the Uzbek latin alphabet: balancing phonology and global usability	221
44.	Jamoliddin YOQUBOV. O‘zbek va fransuz tillarida “ona” leksemasi ifodalanishining lingvomadaniy xususiyatlari	223
45.	Valijon VOSITOV. Inkor kategoriyasi lingvistik voqelik sifatida	228
46.	Khushnuda SAMIGOVA. Identifying the semantic component of affectionate form	230
47.	Nargiza DOSBAYEVA. Specific features of intercultural interaction in the course of teaching foreign languages	234
48.	Наргиза РАШИДОВА. Арабские заимствования в узбекском языке	237
49.	Ulugbek KARIMOV. Evolution of the cyborg in 21st-century science fiction	240
50.	Kamola ABDULLOEVA. Diskursiv shaxsning grafik vositalar orqali aks etishi	243
51.	Malohat BADALBAYEVA. The special lexicon of emergency situations in global linguistics	246
52.	Nargiza MIRZALIYEVA. Abdulla Qahhor va Ernest Xeminguey hikoyalari qahramonlarining o‘ziga xos xususiyatlari: badiiy tahlil va qiyosiy yondashuv	250
53.	Azizjon SHARIPOV. Yozma manbalarda Hirotning tarixiy toponimikasiga doir ma’lumotlar: Shohrux Mirzo davri	253
54.	Марина ИСКАКОВА. Тюркоязычный мир от древности	263
55.	Nargiza YUSUPOVA. The impact of artificial intelligence on comparative philology and translation studies	268
56.	Feruzaxon KARIMOVA. Aksiolingvistikada ma’naviy qadriyatlar talqini	272
57.	Zebiniso BEKMURADOVA. O‘zbek va fransuz maqollaridagi xiazmlarning stilistik, semantik va lingvokulturologik tahlili	276
58.	Sabohat QAHHAROVA. Yassaviy hikmatlarining lingvokulturologik tahlili	279
59.	Dildora KENJAYEVA. “Boburnoma”da antroponimlarning etimologik o‘ziga xosligi	283
60.	Gulchexra IBRAGIMOVA. Ingliz tilida abbreviatura va akronimlarning lingvistik tahlili	287
61.	Asror YUSUPOV. Lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasining rivojlanishi	289

III SHO‘BA. QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK MASALALARI		
62.	Islamjan YAKUBOV. Rudakiy adabiy-estetik qarashlari va lirik qahramon kechinmalari	293
63.	Islamjan YAKUBOV. Tragik konflikt, tragik holat va tragik qahramon	299
64.	Dilnavoz YUSUPOVA, Kemal Yavuz ATAMAN. Uch tazkira qiyosi	308
65.	Gulnoz XALLIEVA, Sitora SHAHOBOVA. “Middlemarch” va “Anna Karenina” asarlarida ayol obrazining o‘rni	316
66.	Bahodir XOLIQOV. Britaniya adabiyoti va o‘zbek mifologiyasida daydi yog‘dularning badiiy xususiyatlari	320
67.	Gulnoz XALLIYEVA, Farangizbonu ADAMOVA. “Jek Raymond” romanida Jek obrazi tahlili	323
68.	Nuriddin ALTINBOYEV. Qiyosiy tahlilda tipologiya va ta’sir fenomeni	326
69.	Gulnoz XALLIYEVA, Iroda ABDULLAYEVA. The nature of satirical characters in the works of Jonathan Swift	330
70.	Mohinur SOTVOLDIYEVA, Gulnoz KHALLIEVA. The poetics and typology of father figures in world literature: a comparative study	333
71.	Xafiza KUCHKAROVA. Badiiy adabiyotda peyzajning o‘rni	336
72.	Dilafro‘z QAHNAROVA. Zamonaviy o‘zbek qissachiligi: xalq an’analari va yangi badiiy shakllar	340
73.	Elmira HAZRATQULOVA. Temuriylar davri adabiy muhitida ustoz-shogird munosabatlari	344
74.	Тоҳир ТУРДИБОЕВ, Нигора ЖЎРАЕВА. Беҳбудий таълимотида ижтимоий-маърифий масалалар	347
75.	Ma’suma OVIDJONOVA. Ingliz va o‘zbek adabiyotida ilmiy fantastikaning narratologik asoslari	351
76.	Эльмира АДильБЕКОВА, Сўлтан САНИЯТ. Türk masallarında hayvan motifleri: geyik motifinin kültürel yansimalari	357
77.	Эльмира АДильБЕКОВА, Сая БЕРІКҚЫЗЫ. Türk-islam kimliginin sembolü olarak Носа Ahmet Yesevi türbesi	368
78.	Эльмира АДильБЕКОВА, Гүлнұр ЕСЕНГЕЛДІ. Karaşaş Ana türbesi ve halk inançlarında kadın Evliya imgesi	375
79.	Дильфуза МАМЕТОВА, Малика ПРИСТАЕВА. Keloğlan ile padişahin kizi masalinin Anadolu, Uygur, Gagavuz varyantlarında kahraman ideali	383
80.	Карлыгаш БОРБАСОВА, Какимжан БИШМАНОВ, Мира БАЛТЫМОВА. Сравнительный анализ текстов Корана, Библии и Торы по проблеме межрелигиозного диалога и укрепления общенационального единства	394
81.	Улжан ТУНГАТОВА, Алуа АЛШЕР. Сравнительный анализ идей толерантности в Коране и Библии	400
82.	Ляззат АЛИЕВА, Möldir NIŞANHAN. Masalların mitolojik mirasi: şamanizm ve islam’in izleri	404

83.	Ынтымакгул НУРМАГОМБЕТОВА. Бейсенбай Кенжебаев зерттеулеріндегі қазақ және түркі әдеби мұраларының тарихи-филологиялық зерделенуі	412
84.	Saltanat YERALIYEVA. The writing of Khoja Akhmet Yasawi’s “Diwani hikmet” in turkic language	420
85.	Yorqinoy ISMONOVA. Bola timsolining roman obrazlari tizimidagi o‘rni	423
86.	Динара САЗАНОВА. “Диуани хикмет” мәтініндегі сопылық терминдердің рухани-философиялық мағынасы	427
87.	Шахноза КАРИМОВА, Жұлдыз МҮСІРКЕП. Akbura Evliya türbesi: türk-islam mimarisi ve halk inanci arasindaki bağ	433
88.	Bahodir ABSAMADOV. Shekspirning “Venetsiya savdogari” asarida komik adolat va axloqiy kinoya	440
89.	Ghalib ZEYAD. The evolution of Uzbek language, literature, and culture: the enduring legacy of Alisher Navai	445
90.	Axror QODIROV. O‘zbek qissachiligida xarakter va kolliziya: Qo‘Chqor Norqobil ijodi misolida XX–XXI asr badiiy talqinlarining evolyutsiyasi	451
91.	Мұратбек БАҒИЛА, Қанзада ЖҰБАНЫШЕВА. Тілді деңгейлік оқыту жүйесінің ғылыми негіздері	457
92.	Sevinchoy YOQUBOVA. G‘oyaviy-badiiy konsepsiya va poetik obrazlar hissiy tonalligi	461
93.	Munira KARIMOVA. The poetics of human and animal characters in Uzbek prose	472
<p>IV SHO‘BA. KOMPARATIVISTIKA VA METODIKA: TIL, ADABIYOT TA‘LIMI TIPOLOGIYASI</p>		
94.	Назаркул ИШЕКЕЕВ, Рима ЗАЙЫРКУЛОВА. Ааламдашуу доорунда медициналык багытта окуп жаткан чет элдик студенттерге «Манас» эпосу жана «Махабхарата» эпосундагы идеяларды салыштыруу менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү	480
95.	Ирина ЯНОВСКАЯ. Формирование риторической компетенции в системе профессиональной подготовки студентов нефилологических специальностей	487
96.	Лариса БАСОВА, Светлана ДРАЧЕВА. Повышение качества обучения русскому языку в странах постсоветского пространства: опыт Тюменского государственного университета	490
97.	Айгул АЙТБЕНБЕТОВА, Нургул ЖОЛДАСОВА. Қазақ тілін оқытудағы цифрлық ресурстар: тиімділігі мен болашағы	494
98.	Muxabbat MATQURBONOVA, Umida YANGIBOYEVA. Ikki tillilik sharoitida o‘zbek tili ta‘limining komparativ tahlili	498
99.	Зулхумар ЖУМАНОВА. Роль алгоритмов в формировании навыков устной и письменной речи студентов	500
100.	Максим ЧИКОВ, Диляра ЗАРИПОВА. Проблемы подготовки специалистов в тройке языков русский-английский-узбекский и пути решения	504
101.	Раъно ИСАМУТДИНОВА. Система упражнений для развития навыков устной речи на занятиях по русскому как иностранному	509

102.	Зулфия КУРБАНОВА. Методика работы с текстом на занятиях по русскому как иностранному	513
103.	Nilufar BURIYEVA. Sun’iy intellekt vositalari asosida o’quvchilarning lingvokulturologik kompetentligini rivojlantirish metodikasi	516
104.	Шахло УРИНОВА. Методика формирования лексической компетенции студентов в процессе изучения русского как иностранного	520
105.	Gulnoz MAMARASULOVA. Geopolitical meanings in media discourse	524
	V SHO’BA. КОМПАРАТИВИСТИКА YOSH TADQIQOTCHILAR NIGOHIDA	
106.	Saida SULTANOVA. Badiiy tarjimaga o’rgatishda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati	529
107.	Зухра МОЛДАБАЕВА, Айжан ЖАНҒЫЛЫШ. Коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудағы инновациялық әдістер	533
108.	Barno ABDULLAYEVA. “Boburnoma”ning xorijiy tillarga tarjima qilinishi	539
109.	Zilola ERGASHEVA. The transformation of translation practices through artificial intelligence technologies	544
110.	Dilfuza ZOYIROVA, Aziza YORIQULOVA. Tarjima jarayonida ekvivalentlik tamoyilining an’anaviy talqinlari	547
111.	Anvar MIRZAQULOV. Ikkinchi jahon urushidan so’ng sinxron tarjimaning paydo bo’lishi va rivojlanishi	549
112.	Shuhrat MULADJANOV. Different approaches to the lingua-stylistic analysis in literary translation	552
113.	Gulshan ERGASHEVA. Tarjimashunoslikda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar: o’zbek va nemis tilidagi frazeologizmlar talqinida	555
114.	Dilnoza SHONAZAROVA. Xabarlar tarjimasi va lokalizatsiyasi	559
115.	Умида МУХАММАДИЕВА. Язык и культура: трудности перевода национально-культурных особенностей	562
116.	Gulnoza XUDAYQULOVA. Badiiy asarlarni tarjima qilishda uchraydigan ba’zi frazeologik muammolar	567
117.	Shoira XODJAYEVA. Bilvosita tarjimaning muammolari: an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar	570
118.	Djamila BEGJANOVA. Paremiologik birliklar tarjimasida lingvokulturologik ekvivalentlik	573
119.	Shaxnoza IBRAGIMOVA. Linguistic representations of characters and peculiarities of translating their original names in “A farewell to arms”	577
120.	Fazilat XABIBULLAYEVA. Mumtoz adabiy manbalar tarjimasida: arxaik leksika jahon tarjimashunosligi kontekstida	580
121.	Maftuna RO’ZMETOVA. Fentezi adabiyoti tarjimasida madaniy konnotatsiyalarning ifodalanishi	584
122.	Maftuna SAPAROVA. “Al-qistosu-l-mustaqim fi ilmi-l-arud” asarining ingliz tilidagi tarjimasida xususida	588